rare

תודת אמונת

בית ישראל

על דרך

שאלה ותשובה׃

לתועלת

העומדים על משמרת פקודי הנערים ביום בואם
לכלל בני מצוה׃

Wien, gedruckt mit Hraschanzkyschen Schriften.

1813.

פ ת י ח ה׳

השאלות והתשובות הבאות בספר הזה בדברי האמונה והמועדות לנערי בני ישראל לתת תודת לבבם בקהל עם ביום עברם בברית אלהינו, מיוסדות הנה על אדני יסודי הדת אשר תקעתים כיתד במקום נאמן בספרי: **מסלול הלמוד באמונת בית ישראל**, אָדער לייטפֿאַדען צום אונטעררי͏כֿטע אין דער רעליגיאָן דער איזראַעליטען, ואשר אבארם אי״ה ברחבה בספר **תורת הדת לבני ישראל**, אָדער פֿאָללשטאֶנדיגעס לעהרבוך דער רעליגיאָן דער איזראעליטען׃ ובחבורי הנוכחי לא הבאתי רק מוצא הדברים ובקצור נמרץ מהחלק הנצרך ביותר לְהַשְׁמַע

מפי הנער הבא לכלל בר מצוה · אמנם בהיות כי באמת חובת הנער הזה לדעת ולהבין תורת האדם על פי כולה, לכן בהכרח שהרב או זולתו העוסק במלאכת הקאָנפֿיר־מאַציאָן ישאל מקודם את פי הנער על עניני האמונה בכלל. למען דעת כי באמת למד והשיג הכללים הנוגעים בדברי האמונה ·

והנה השאלה והתשובה הראשונה איננה כי אם הקדמה ומבוא לאותם הרבנים אשר לא יקדימו למלאכת הקאָנפֿיר־מַאציאָן שום דבור ומענה · והדבר מובן מעצמו, כי בסימני 2. 3. 53. 54, צריך להחליף המלות הבאות בלשון רבים ללשון יחיד, אם הבר מצוה רק אחד הוא · אמנם בתשובה נ"ד צריך כל אחד מהנערים, אם גם רבים המה, להגיד ההודאה בפרטות זה אחר זה·

קאַסל בחודש כסלו תקע"ג לפ"ק·

היינעמאַן·

1.

שאלה. על מה נאספתם פה בבית אלהינו ?
תשובה. לתת תודה נגד כל העם !

2.

ש׳. מה הדבר אשר תחפצו להורות בקהל עם ?
ת׳. כי השגנו ידיעת הדת והאמונה אשר בה נולדנו גודלנו, כי תחפוץ נפשנו לשמור משמרתה ולעשות אותה.

3.

ש׳. מה הנה ידיעת הדת ושמירת משמרתה ?
ת׳. הכרת למודיה ושמירת דרכיה !

4.

ש׳. מה הדבר אשר תכלול מלת דת ?
ת׳. האמונה באלהים ועשות רצונו !

5.

ש׳. מה המה אם כן הלמודים אשר תכללם הדת ?
ת׳. למודי האמונה ולמודי המעשה !

6.

ש׳. למודי האמונה מה הם ?
ת׳. למודי היסודות והעקרים, אשר יתאמתו אלינו ואשר לא נכחיש בם או נסתפקו בהם !

7.

ש׳. מה השם אשר נקראם עוד מצד החובה אשר עלינו להאמין בם ?

ת׳. מצות אמוניות (או אמתיות האמונה) !

8.

ש׳. למודי המעשה׳ מה המה ?

ת׳. הלמודים והתורות אשר יורונו במה נזכה את ארחותנו. ואת המעשה אשר נעשה ואת אשר נעזוב!

9.

ש׳. איזה הדרך אשר נגיע בה להכרת הלמודים האלה?

ת׳. גם השכל יודיע אותנו חלק רב מהם. אך ביתר שאת ויתר עוז נשיגם ונדעם כלם על ידי כתבי הקדש המכונים בשם תורה נביאים וכתובים!

10.

ש׳. מה המה ראשי היסודות והעקרים. אשר עליהם נוסדה אבן פנת דתנו ?

ת׳. ראשי עקרי דתנו שלשה המה במספר!

11.

ש׳. העקר הראשון מה הוא ?

ת׳. **מציאת האל!**

12.

ש׳. והוא ?

ת׳. כי יש עצם נעלם ונעלה מכל השגה, קדמון, אשר ברא תבל ומלואה, מושל ומנהיג ומקיים את כל !

13.

ש׳. מה זה: נעלם ונעלה מכל השגה ?

ת׳. כי אין בכח עין אדם לראותו וגם לא נוכל להשיגו באחד משאר חושינו !

14.

ש׳. מה זה: קדמון ?

ת׳. כי העצם הזה היה נמצא טרם נהיה כל דבר, ומציאותו בלתי תלוי בזמן!

15.

ש׳. מה זה: בורא תבל ומלאה ?

ת׳. הוא יתברך הוא מקור ויסוד העולם בכללו, הוא המציא כל דבר מאין ליש, ברצונו צוה ויהיו !

16.

ש׳. מה זה: מושל ומנהיג ?

ת׳. האל יתברך מדריך ומנהל דרכי הטבע ותהלוכותיה ; בידו נהיו כל המקרים והמאורעות ; בלעדי רצונו לא יֵעָשֶׂה דבר, כי כל דבר אין נעלם מידיעתו !

17.

ש׳. מה זה: מקיים את כל ?

ת׳. כי הוא נתן לכל דבר את חוק ותעודתו, והכין לכל נוצר כחות ותכונות, למען יוכלו מלאות התכלית אשר כון הבורא ביצירתם !

18.

ש׳. באיזה שם נכנה הממשלה וההנהגה הזאת ?

ת׳. השגחה!

19.

ש׳ מה הם הכתובים אשר יורו על אמתת הלמודים האלה ?
ת׳ על מציאות האל יורו הכתובים (דברים ד׳ ל״ט) וידעת היום והשבת אל לבבך כי ה׳ הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד: (דברים ו׳ ד׳) שמע ישראל ה׳ אלהינו ה׳ אחד:

על קדמות האל יורה הכתוב (תהלים צ׳ ב׳) בטרם הרים ילדו ותחולל ארץ ותבל ומעולם עד עולם אתה אל:

על בריאת תבל יורה הכתוב (בראשית א׳ א׳) בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ:

ועל ההשגחה יורה הכתוב (תהלים ל״ג י״ד ט״ו) ממכון שבתו השגיח אל כל יושבי הארץ: היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם:

20.

ש׳ איזה הידיעות אשר נצרף עוד עם האמונה ממציאות האל?
ת׳ ידיעות מדותיו ותאריו הנשגבים!

21.

ש׳ מה הם התוארים הנכבדים ביותר?
ת׳ היכולת על כל וכח פעולתו בכל;
החכמה העליונה;
צדקתו וקדושתו;
טובתו לכל;
ידיעתו המקפת בכל;
נצחיות ואין סוף;

אחדות ופשיטות ! *

22.

ש׳. איזה השם אשר נכללו בו התארים האלה, מצד רוממותם, תמידת היותם ובלתי השתנותם ?

ת׳. שלימיות !

23.

ש׳. ואיך נוכל לכנות האל יתברך על פי מהותיו כלם ?

ת׳. עצם שלם בתכלית השלמות !

24.

ש׳. העקר השני מה הוא ?

ת׳. יעוד האדם היקר !

25.

ש׳. מה זה: יעוד האדם היקר ?

ת׳. כי האדם נברא לתכלית יותר גדול ויקר מכל יתר הברואים הנודעים לנו !

26.

ש׳. והתכלית הזה מה הוא ?

ת׳. כי נעמול בכל תקף ועוז לדעת את בוראנו, ולמלאות רצונו ונזכה לראות אושר ואחרית טוב !

27.

ש׳. מה זה: דעת את בוראנו ?

ת׳. לדעת ולהבין על ידי הבחינה וההשכלה, כי האל יתברך הוא אבינו, החונן אותנו תמיד והחפץ בטובתנו,

---

*) ודי בזה באלה הכנויים, כי באוריהם כבר הוגדו. להנער הזה הבא בברית, בעת שמעו לקח בבית הספר.

יודע ומכיר רצוננו וכחותינו, הרגשות לבבנו ומַאֲוַיֵּנוּ, וכי זולתו אין מי יחוש בעדנו, כי מאתו יצאו כל המקרים, ובלתי רצונו לא יהיה דבר ולא יקום!

28.

ש׳, מה זה: מלאות רצוננו?

ת׳, להיות לרצון לפניו במה שנשלים עצמנו על ידי מחשבות זכות ושמירות חוביתינו!

29.

ש׳, מה זה: אושר ואחרית טוב?

ת׳, השגת הצלחה מתמדת ושמחה קיימת במה שנזכה את ארחותינו!

30.

ש׳, והאושר הזה הנוכל להשיגו פה בארץ בשלמות?

ת׳, לא כן, כי אם הוא מעותד לנו בעולם הבא!

31.

ש׳, איזה הם האמתיות אשר נצרפם עוד עם זאת האמונה?

ת׳, א׳ הגמול בימי חיותינו אלה!

ב׳ שכר ועונש לאחר המות!

32.

ש׳, מה זה: גמול בימי חיותינו אלה?

ת׳, ה׳ יתברך משגיח על דרכי בני אדם ועלילותם לגמול מעשה ידיהם לפעמים גם בעולם הזה, אם לטובה אם לרעה!

33.

ש׳, מה זה: שכר ועונש לאחר המות?

ת׳, הגמול הַשָּׁלֵם לא יבוא לאדם עד אחר מותו, כאשר חלפו ימיו, אם בפעלות צדק או במזימות רע!

34.

ש׳. ׳איך נתכונן גמול אחר המות?

ת׳. נפש האדם כל תמות בגוע הגוף, כי אם תשאר לנצח ותחיה לעד!

35.

ש׳. מה המה הכתובים המורים על אמתת הלמודים האלה?

ת׳. על יעוד האדם היקר יורה הכתוב: (בראשית א׳ כ״ז) בצלם אלהים ברא אתו.

על תכלית בריאת האדם יורה הכתוב: (דברים י״ ב י״ג) ועתה ישראל מה ה׳ אלהיך שאל מעמך כי אם ליראה את ה׳ אלהיך ללכת בכל דרכיו ולאהבה אתו ולעבד את ה׳ אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך: לשמר את מצות ה׳ ואת חקתיו אשר אנכי מצוך היום לטוב לך:

ועל השארת הנפש ונצחיותה יורה הכתוב: (שמואל א׳ כ״ה כ״ט) והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים. גם הכתוב: (קהלת י״ב ז׳) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה:

36.

ש׳. מה היא האמונה אשר כללו מקראי קדש עוד באמונת השכר והעונש!

ת׳. א׳ תקות הפדות וההצלה מכל רע!
ב׳ האושר הכללי!

37.

ש׳. מה זה: פדות והצלה מכל רע?

ת׳. ה׳ יתברך יסיר התשוקות הרעות מכל לב ויפדה אותנו גם מכל צרות הגופניות, למען נהיה מוכשרים וראויים יותר לקבלת האושר הכללי!

38.

ש׳, מה זה: **האושר הכללי?**

ת׳, כי באחרית הימים ישוב ה׳ יתברך לחבר הנפש עם הגויה ולהורישם יחד הצלחה שלמה ווכרה, אם ישרנו דרכנו ועשינו אותנו מוכשרים לזאת!

39.

ש׳, איך נקרא מעמד הפדות מכל רע?

ת׳, **גאולה!**

40.

ש׳, ואיך נקרא זמן האושר הכללי?

ת׳, **עת התחיה?**

41.

ש׳, מה הם הכתובים המאמתים הלמודים האלה?

ת׳, **הגאולה** יאמת הכתוב: (דברי׳ ל׳ ו׳) ומל ה׳ אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך לאהבה את ה׳ אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך למען חייך: **והתחיה** יאמרת הכתוב: (דניאל י״ב ב׳ ג׳) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות לדראון עולם: והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד.

42.

ש׳, העקר השלישי מה הוא?

ת׳ **הגלות כבוד אל ומתן תורה מן השמים!**

43.

ש׳ מה זה: **הגלות כבוד אל?**

ת׳. ה׳ יתברך נגלה בכבודו לאנשים צדיקים ונאמנים — המה נביאיו הקדושים על דרך נפלא והודיע לנו על ידם מדותיו, תאריו ורצון קדשו!

44.

ש׳. איפוא המקומות אשר נמצא בהם ההודעות האלה?
ת׳. כל ספרי תורה נביאים וכתובים הגיעו אלינו על ידי הודעות אלה!

45.

ש׳. מה הם הדברים הכלולים בספרי קדש אלו?
ת׳. ספר בריאת הארץ ותולדות הדורות מן אדם הראשון עד אברהם; ספור קורות אבי האומה וזרעו; ספור יציאת אבותינו ממצרים; ספור מתן תורה על הר סיני; גם נכללים בהם: חקים ומשפטים, מצות ותורות אזהרות ותוכחות ויעודים על העתיד!

46.

ש׳. מי היה הנביא הגדול בנביאים כלם?
ת׳. משה, אשר נגלה אליו כבוד האלהים באופן יותר ברור מכל יתר הנביאים, ועל ידו נעשו אותות ומופתים הרבה מכל זולתו מן הנביאים!

47.

ש׳ מה הכתובים המורים על אמתת ענין זה?
ת׳. (במדבר י״ב ז׳ ח׳) לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא: פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידת ותמנת ה׳ יביט׳ (דברי׳ ל״ד י׳) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ה׳ פנים אל פנים:

48.

ש׳ מה זה: **נתינת התורה מן השמים**?

ת׳. התורה אשר הניח משה אחריו, היא נתונה לו מהאל על ידי השפעת הנבואה אשר השפיע ה׳ יתברך בנפשו על אופן נשגב למעלה מן הטבע, למען לא תשתנה ולא תחליף לעד!

49.

ש׳. ומה יורה על אמתת הדבר הזה?

ת׳. **על השפעת הנבואה והודעת תורתו למשה** יורה הכתוב: (דברי׳ ה׳ כ״ח) ואתה פה עמד עמדי ואדברה אליך את כל המצוה והחקים והמשפטים אשר תלמדם.

ועל **נצחיות התורה** יורה הכתוב; (דברי ד׳ ב׳) לא תספו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו לשמור את מצות ה׳ אלהיכם אשר אנכי מצוה אתכם: גם מלאכי הנביא האחרון בנביאים אמר: (מלאכי ג׳ כ״ב) זכרו תורת משה עבדי אשר צויתי אותו בחרב על כל ישראל חקים ומשפטים:

50.

ש׳. הגם באורי המצות ופירושי התורה נתנו לנו על ידי משה?

ת׳. כן הוא. גם באורי ספר התורה נמסרו למשה, והמה הגיעו לבאים אחריו איש מפי איש עד החכמים התלמודיים, אשר הודיעו אמתתם לנו בספרי התלמוד!

51.

ש׳. מה הדבר אשר יאמת לנו נתינת התורה ביותר?

ת׳. כי נתנה לנו בקהל עדת אבותינו אשר יצאו ממצרים וכל איש מהם נאמנה לו הגלות כבוד אל !

52.

ש׳ ואיך נמצא זה בכתוב ?

ת׳. (שמות י״ט ט׳) הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם בך יאמינו לעולם · ונאמר: (שם י״א) כי ביום השלישי ירד ה׳ לעיני כל העם על הר סיני: ונאמר: (דברי׳ ה׳ ד׳) פנים בפנים דבר ה׳ עמכם בהר מתוך האש:

53.

ש׳. האם תקבלו כל למודי האמונה האלה לאמתיות אלהיות ? התרצו לשמור בנפשכם האמונה הזאת ? הַגְמַרְתֶּם בדעתכם לשמוע ולעשות כל מצותיה עד עולם ?

ת׳. כן !

54.

ש׳. הגידו בפה בקהל עם תודת אמונתנו. נדרו לה׳ ולרוחכם לשמור האמונה הזאת תמיד ולבלתי סור ממצותיה כל הימים ?

ת׳. אנחנו מאמינים בלבב שלם באלהים יחיד ומיוחד. הבורא היכול על כל, המושל ומנהיג ומעמיד את התבל כלה בחכמתו ובטובו אבי כל בני האדם, שופט וגומל על כל מעשיהם; והננו נודרים לעבדו ולכבדו ביראה ואהבה, לשמור משמרתו ולבטוח בו כל ימי חיינו, ולמלאות תעודתנו העליונה בכל כחנו ויכלתנו.

מודים אנחנו, כי נאמנו לנו כל למודי האמונה והמצות הכלולים בספרי קדש הנתונים והמקובלים המה לנו על פי ה׳, והננו נודרים לקיימם ולעשותם כל הימים, וגמרנו בלבנו לשמור תמיד בקרבנו דברי האמונה הזאת אשר הודינו עליהם היום, ולהכין מחשבות לבנו ומעשה ידינו כְּפִיהֶם, כל ימי חיינו יהיו קדש הלולים לה׳, מקודשים למשפט וצדק ולטובת עמיתנו, ותמיד נתאמץ להוסיף יום יום אושרנו והשלמת נפשנו. אמן.
